Pielikums[1]

Laugale, V., Šulce, Dz. *Lielo burtu lietojums latviešu valodā: ieskats vēsturiskajā izpētē, problēmas un risinājumi.*
Rīga : LVA, 2012.
Izvērtēts un atbalstīts Valsts valodas centra Latviešu valodas ekspertu komisijas 21.03.2012. sēdē (prot. Nr. 18 2. §)

Vairākvārdu nosaukumu rakstība (ieteikumi)

1. Ar lielo sākumburtu raksta visus nosaukumā ietilpstošos pilnnozīmes vārdus:

1.1. Valstu un atsevišķu teritoriju nosaukumos, piem., *Latvijas Republika, Amerikas Savienotās Valstis, Apvienotie Arābu Emirāti, Ķīnas Tautas Republika, Kuveitas Valsts, Laosas Tautas Demokrātiskā Republika, Kubas Republika, Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotā Karaliste, Tuvie Austrumi, Galējie Ziemeļi, Franča Jozefa Zeme, Karalienes Modas Zeme, Frankfurte pie Mainas, Heresa de la Frontera, Seišelu Salu Republika, Māršala Salu Republika, Komoru Salas, Komoru Salu Federālā Islāma Republika* (sk. arī LVPPV 1995, 892–942; Par pasaules valstu un teritoriju nosaukumiem latviešu valodā. *Latvijas Vēstnesis* 113 (3481) 2006, 19. jūl.). Tāpat ir jāraksta arī bijušo valstu saliktie nosaukumi, piem., *Padomju Sociālistisko Republiku Savienība, Padomju Savienība, Trešais Reihs, Otrā Rečpospoļita, Dienvidslāvijas Sociālistiskā Federatīvā Republika, Kijevas Krievzeme, Svētā Romas Impērija, Latvijas Padomju Sociālistiskā Republika.*

1.2. Pasaules, reģiona vai valsts mērogā unikālu organizatorisku veidojumu nosaukumos, piem., *Apvienoto Nāciju Organizācija, Eiropas Savienība, Eiropas*

[1] Ar pētījuma tekstu pilnībā varēs iepazīties pēc tā publicēšanas.

Padome, Eiropas Parlaments, Pasaules Banka, Latvijas Banka, Latvijas Republikas Saeima, Lietuvas Republikas Seims, Sarkanais Krusts.

1.3. Astronomijā lietotajos nosaukumos, piem., *Lielie Greizie Rati, Dienvidu Zivs, Piena Ceļš, Lielais Lācis, Mazais Suns, Vēršu Dzinējs.*

1.4. Laikrakstu un žurnālu nosaukumos (liekot pēdiņās vai rakstot kursīvā), piem., *„Latvijas Avīze", „Neatkarīgā Rīta Avīze", „Ilustrētā Pasaules Vēsture", „Kurzemes Vārds", „Enerģija un Pasaule", „Ievas Virtuve", "Mans Mazais", „Latvijas Arhitektūra", „Dārza Pasaule", „Copes Lietas", „Annas Psiholoģija", „Medības. Makšķerēšana. Daba".*

1.5. Divvārdu augstāko mācību iestāžu nosaukumos, ja pirmais komponents ir vietvārds, piem., *Latvijas Universitāte, Liepājas Universitāte, Daugavpils Universitāte, Ventspils Augstskola, Vidzemes Augstskola, Rēzeknes Augstskola.*

1.6. Ordeņu nosaukumos, izņemot vārdu *ordenis*, piem., *Triju Zvaigžņu ordenis, Lāčplēša Kara ordenis* (arī *Darba Sarkanā Karoga ordenis*).

2. Ar lielo sākumburtu raksta pirmo vārdu aiz īpašvārda (personvārda vai vietvārda):

2.1. Iestāžu nosaukumos, kuros izmantots valsts vai reģiona nosaukums, piem., *Latvijas Republikas Ministru kabinets, Dānijas Kultūras institūts, Latvijas Mākslas muzejs, Latvijas Zinātņu akadēmija, Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācija.*

2.2. Izglītības iestāžu nosaukumos, piem., *Rīgas Tehniskā universitāte, Latvijas Lauksaimniecības universitāte, Rīgas Juridiskā augstskola, Baltijas Starptautiskā akadēmija, Jelgavas Amatniecības vidusskola, Daugavpils Tirdzniecības skola, Ogres Meža tehnikums, Liepājas Tūrisma un tekstila skola, Jelgavas Poļu pamatskola, Rīgas Ukraiņu vidusskola.*

2.3. Dažu svinamu dienu nosaukumos, piem., *Latvijas Republikas Satversmes sapulces sasaukšanas diena, Latvijas Republikas Proklamēšanas diena, Latvijas Republikas Neatkarības atjaunošanas diena.*

2.4. Nosaukumos ar vārdiem ***valsts, pasaules, republikas, tautas, starptautiskais, centrālais, nacionālais, olimpiskais,*** piem., *Latvijas Valsts standarts, Latvijas Olimpiskā komiteja, Ventspils Olimpiskais centrs*, *Jāzepa Vītola Starptautiskais pianistu konkurss, Latvijas Nacionālā bibliotēka, Latvijas Nacionālais teātris, Gaujas Nacionālais parks, Rēzeknes Tautas teātris, Latvijas Tautas sporta asociācija.*

Piebilde: Daži nosaukumi sākotnēji ir fiksēti ar atšķirīgu struktūru, tajos komponenti ***starptautiskais*** un ***pasaules*** ir ievadītājvārdi, piem., *Starptautiskais Valūtas fonds, Starptautiskā Civilās aviācijas organizācija, Starptautiskā Standartizācijas organizācija, Starptautiskā Jūrniecības organizācija, Pasaules Veselības organizācija, Pasaules Dabas fonds, Pasaules Kultūras fonds, Pasaules Muitas organizācija*.

3. Ar lielo sākumburtu nosaukumā raksta pirmo vārdu – ievadītājvārdu:

3.1. Svētku, atceres un atzīmējamo dienu nosaukumos, piem., *Starptautiskā ģimenes diena, Baltu vienības diena, Starptautiskā sieviešu diena, Mirušo piemiņas diena, Starptautiskā veco ļaužu diena, Jūras svētku diena, Jaungada diena, Vecgada diena.*

3.2. Dažādu organizāciju un iestāžu nosaukumos (bankas, dienesti, domes, valdes, senāti u. c.), piem., *Valsts ieņēmumu dienests, Rīgas dome, Rīgas bāriņtiesa, Dabas aizsardzības pārvalde, Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde, Jelgavas izglītības pārvalde, Konkurences padome, Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome, Jūrmalas pilsētas bāriņtiesa, Rietumu banka, Hipotēku banka, Pārtikas un veterinārais dienests, Valsts meža dienests,*

Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests, Lauku atbalsta dienests.

3.3. Ģeogrāfiskos nosaukumos, piem.*, Baltijas jūra, Pūsēnu kāpa, Liepājas ezers, Kolkas rags, Māras kambari, Zilais kalns, Kuršu joma, Doles sala, Brīvības iela, Pireneju pussala, Rīgas jūras līcis, Somu līcis, Irbes šaurums, Grīņu rezervāts*.

3.4. Fabriku, rūpnīcu, ražotņu, akciju sabiedrību, sporta klubu un komandu u. tml. nosaukumos (liekot pēdiņās vai rakstot kursīvā), piem., akciju sabiedrības *„Latvijas dzelzceļš", „Latvijas kuģniecība", „Latvijas balzams", „Latvijas pasts", „Liepājas metalurgs", „Latvijas gāze",* SIA *„Rīgas zieds",* futbola komanda *„Balvu vilki"*.

3.5. Apbalvojumos un goda nosaukumos (medaļu, vimpeļu, karogu u. tml.) aiz nomenklatūras vienības pēdiņās ar lielo sākumburtu rakstāms tikai apbalvojuma nosaukuma ievadītājvārds, piem., goda zīme *„Par ieguldījumu bruņoto spēku attīstībā"*, Zemessardzes nopelnu zīme *„Par tēvu zemi un brīvību",* piemiņas medaļa *„Zemessardzei 15 gadi",* goda zīme *„Par kalpošanu tautai un Latvijai",* goda zīme *„Par izciliem nopelniem ugunsdzēsībā",* medaļa *„Par sprāgstošu priekšmetu iznīcināšanu"*.

3.6. Grāmatu, filmu, gleznu vai citu mākslas darbu, kā arī pasākumu nosaukumos, piem., N. Ikstenas romāns *„Vīrs zilajā lietusmētelītī",* K. Miesnieka glezna *„Meitene ar kaķi",* filma *„Gredzenu pavēlnieks",* balets *„Gulbju ezers",* izstāde *„Mirkļa zieds"*.

3.7. Dažādu preču nosaukumos, piem., torte *„Tējas roze*", konfektes *„Sārtais vētrasputns",* dzirkstošais vīns *„Rīgas oriģinālais",* marinēti tomāti „*Zelta saule*".

3.8. Augu šķirņu nosaukumos, liekot vienpēdiņās, piem., rododendru šķirne *'Babītes sarkanais',* dienlilijas *'Latvijas prezidente', 'Dzeguzes balss',* kartupeļi *'Priekuļu dzeltenie'*.

4. Ar lielo sākumburtu daudzpakāpju nosaukumos raksta katras struktūrvienības nosaukuma ievadītājvārdu, piem.,

Latvijas Republikas Nacionālo bruņoto spēku Jūras spēki, Latvijas Republikas Tieslietu ministrijas Valsts valodas centrs, Latvijas Universitātes Humanitāro zinātņu fakultātes Latviešu un vispārīgās valodniecības katedra, Latvijas Republikas Tieslietu ministrijas Dzimtsarakstu departaments, Izglītības un zinātnes ministrijas Sporta pārvaldes Specializētā tenisa sporta skola.

5. No citām valodām pārņemtajos netulkotajos vai transliterētajos nosaukumos jālieto oriģinālvalodas sākumburti, piem.,

Longman Group Limited, The London TV Centre, Deutscher Akademischer Austauschdienst, Stockholm School of Economics in Riga, World Hockey Association, *International Standards Organization*, *Acquired Immune Deficiency Syndrome* (*AIDS*)*, Grand Prix;* izdevniecību nosaukumi *„Molodaja gvardija", „Kņižnij mir", „Belij gorod"*, preses izdevumu nosaukumi *„Argumenti i fakti", „Nauka i tehnika", „Linguistica Lettica", „Acta Baltica", „Verslo žinios", „Eesti Päevaleht", „Frankfurter Rundschau", „Daily Mirror"*; ģeogrāfiskie nosaukumi *Novaja Zemļa*, augu valsts nosaukumi, liekot vienpēdiņās, piem., dekoratīvo egļu šķirne *'Blue Wonder'*, ābeļu šķirne *'Belorusskaja maļinovaja'*, saldo ķiršu šķirne '*Kompaktnaja Venjaminova'*, skābo ķiršu šķirne *'Polli Munaploom'*.

6. No citām valodām pārņemtajos tulkotajos nosaukumos sākumburti jālieto atbilstoši latviešu valodas pareizrakstības normām, piem., *Pasaules Hokeja asociācija, Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības banka, Vācijas Akadēmiskais apmaiņas dienests, Starptautiskā Vieglatlētikas federācija, Vītauta Dižā Universitāte.*

7. Ar reliģiju saistīto nosaukumu pareizrakstības normēšanā ir jāpanāk vienošanās starp lielākajām konfesijām Latvijā. Pagaidām problemātiskos vairākvārdu nosaukumus varētu rakstīt, ievērojot tradīciju un novēršot pārspīlētu lielo burtu lietošanu, piem., *Latvijas Baptistu draudžu savienība, Latvijas Apvienotā metodistu baznīca, Rīgas Mateja baptistu draudze, Liepājas Pāvila baptistu draudze, Liepājas Nācaretes baptistu draudze, Vecticībnieku Pomoras baznīca, Eiropas Baznīcu konference*. Daļā nosaukumu jāievēro normatīvajos avotos akceptētā rakstība, piem., *Jaunā Derība, Vecā Derība, Svētie Raksti, Lielā Piektdiena, Zaļā Ceturtdiena, Svētais Vakarēdiens, Svētā Mise, Dievs Kungs, Dieva Dēls, Svētais Gars, Viņa Eminence* (katoļu kardinālu / pāvestu tituls), *Viņa Svētība* (dalailama) u. c.